

Oratio
in die
Referend.
An.

Par.

cas illi
Habent
Augustine

—

181

*In
meri* ~~in~~ *quæ quoa*
Bathrachomiomachia latine et
carmine traducta ab illo.

Michael Marullius.

Epigrammaton.

Antonius Elius Nebrisensis.
In rafre dictat philosoporum.

156

~131

Caf. 321:

Ca 235

134

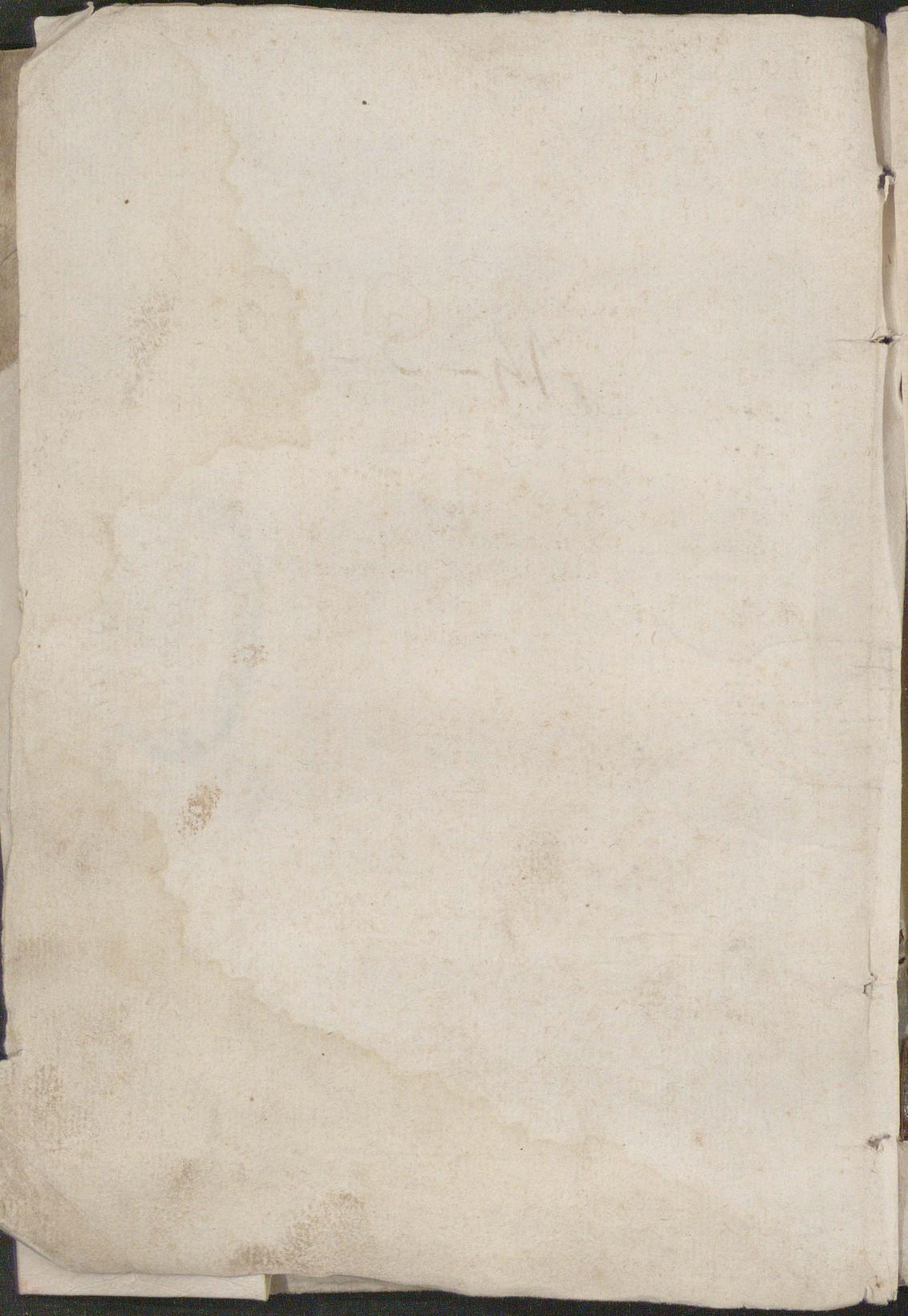
2-12-8-13

b18449815 (1)
b18668902 (2)
b18669001 (3)
b18669244 (4)
b18669402 (5)

14-3-29.

Han n 10787
¶ Petri Marsi Panegyricus in memoriam sancti
Augustini Ecclesiae doctoris eximii ad inclytos
Fernandum & Helisabet Hispaniarum Reges
Christianissimos.

Etus & græcorū & Romanorū fu-
it institutū reges inuictissimi & cō-
cordi pietate celeberrimi ut maxīa
queq; uirtus & excellentia summis
eloquentiæ uirib; honestata pro usū cōi ac ne
potū institutiōe quibus officiose prospiciendū
est grata ingeniorū sedulitate: incorruptisq; līra
rum monumentis a situ defenderetur. Quo nil
equidem duco laudabilius. Dotes quippe ani-
mōrū amplissime suo premio non fraudant̄ &
thesaurus maiorū nrōrum ardentissima uirtute
compatus ad posteritatis cultum & decus gene-
rosa liberalitate transmittit. Qualem & in ac-
tōnibus: & diuinī prope acuminis peculiari sol-
lertia omnīq; sagacissime mentis pfectione singu-
laris Augustinus xpianæ rei. p. ciuibus sum-
ma caritate reliquit ut illis citra maximā notā
ingratis esse nō liceat. Quapropter ne ad grā-
rum sacra uacuus accederem qđ nō iniuria pro-
bro daretur licet minutissima quedā æra in xpī
gazophilatum a me deiici possint panegyricū
hunc in tanti doctoris nomen eo studiosius elu-
cubraui q; maxim⁹ euāgelicæ legis assertor &

hereticoꝝ acerrimus oppugnator habitus ē &
fuit. Cuius laudatissimis uestigiis cū Maiestas
uīa pari uoto & pīæ mentis ardore insīstat hoc
munusculo digna imprimis uisa est. Q uis enīz
pace alioꝝ dixerim præter Fernandū & Helisa
bet fortē: magnanimos iustos & pios Hispani
arū R eges hostibꝫ xpianī nōis tanto genero
ſæ mentis ardore bellum indixit. Q uis eos dū
taxat hostes habendos putauit qui crucis xpī
hostes haberentur & essent? Quis bellum picu
losissimū cum his quibus ob eoꝝ immanitateꝝ
de capite certatur & uita tāto inuicti animi ro
bore & constantia generosissimis digna regibꝝ
ætate nīra gessit unqꝫ V estris auspiciis xpianæ
religionis augustissimū caput Roma his diebꝫ⁹
triumphauit: & Mauros cathenatos clarissime
uictoriæ testes lēta spectauit quod equidem in
maxīa uīe celitudinis glīa posuerīz. Hoc est re
giū profecto munus: hæ artes: hæc pietas. Ce
teri ut lubet imanissimis turcis: & atrocissimis
Mauris in xpianum nomen undiqꝫ seuientibus
desidia torpescant & ignauia. V os aut̄ heroicæ
mentes pergite ad clarū decus ut facitis & auis
tis regnis omnī labe purgatis in aphricā subin
de renascentis hydræ caput transmittite: ut tā
dem noxiū uirus herculeo ardore comburatur
Augustiniqꝫ precibus pio ardori suffragantibꝫ

Tagastū illius natale solū prophanis Mauris extorquentes. ac memphiticam natōem superstitione Magmedea infectā expugnātes ad clārissimū recuperati sepulchri uestris armis & auspicio redemptoris nři triumphum spe optima contendite. quoq; uota deus ex alto secundans rata efficiat. cui est honor & gl̄ia ī æternū. amē

CDilectus deo & hōibus cuius memoria in bñ dictione est: Ecclesiastici. v. &. xl. c.

Illa rudis antiquitas: & agrestis incōditaq; multitudo Patres amplissimi: quæ olim per agros & sylvas passim errans ritu ferarū uagabatur: perspicaci quorundā ingenio: summa quasi supra hōiem prudentia excellentiæ bonitate ad ciuilem cultū & uitæ melioris cōmoda. necnō ad mores hōis diuinī animalis excellentia dignos traducta de se benemeritos aut merentes dilexit in primis. Et beneficioq; memor Reges cæterosq; cōi utilitatī prospicientes ut numina coluit: ac uotis oībus cœlo sacrauit: Hoc idem populus ille quondā electus & arcto q̄uis uinculo illius legis quæ contumacibus horrorem incutiebat astrictus grato aio effecit quicquid a supremo illo numiue consequetus esset accep̄tum referens Moysi: quem assertorem: quē du

cem : quē deniq; legis latorem ac dei omnipo-
tentis interpretē ueneratus fuerat: & sequutus
postea uero q; lucifer ille nī matutinus illuxit &
legeim euangelicā quæ bona dī annuntiatio p
mulgauit: melioribus auspiciis longe maiora
xpi milites factarūt: laboribus & uigiliis non
parcentes: ut saluatoris nīi uestigiis insisterent
& nō minus honestis actōibus q; doctrina diui-
nitus inspirata oībus gentibus & natiōibus ad
quas eoꝝ sonus legisq; grāe annūtiatio simul &
enarratio penetrauit p uirili parte consulerent
Quapp appellatione honestissima omnibusq;
gentiliū titulis ac triūphoꝝ laurea maiore ho-
nestati sunt: Quoniā nullo modo erubescētes
euangeliū ignaras gētes: & callidissimi hostis
multiplici laqueo irretitas docendo soluerant
militatis ecclesiæ doctores habitū sunt & appel-
lati: mundo in primis utiles : deo gratissimi :
Quos inter aqla illa grādis magnaꝝ alaꝝ Au-
gustinus nunq; satis laudat: hereticoꝝ scutica
malleusq; durissimus: Necnō ad succidēdas he-
refes quæ subinde pululabant ualidissima secu-
ris pinde ac nouum sydus lōge refulget cui ue-
lut colunne adamantine xpianum dogma in-
nititur: Cuius honori & gloriæ uir ille singula-
ris dies noctesq; p spiciens ordinem hunc opti-
mis moribus & institutis augustissimū pīa mē

te sacrauit: qui ecclesiæ catholicæ non parum
ornamenti hactenus adiecit: Vnde maiorem
expectatōem sustinetis p̄es imitādæ industriæ
maiorum uestrorum quos propria cōmoda mi
nime respiciētes sectari debetis: ne penitus de
generasse uideamini: Quo nil turpius excogi
tari posset: & me oraturum tanti doctoris am
plitudo deterret: uereorq; ne indignus ac rūdis
amplissime uirtutis laudator uidear: & ad imi
tationem parum uehemens hortator: atq; in
eptus etenim utrumq; mihi proposui ut ex ipsa
laudatione Augustini memoria celebretur:
& cæteri ad uirtutem excitentur: quam in aliis
uiderint honestari Ea oratione opus est inquit
Plato quæ defunctos satis laudet: supstites be
nigne moneat: & filios fratresq; ad ipsorū imi
tationem hortetur: Attamen cum omnino mihi
currendum sit: nec iam diutius pedem retrahere
aut intra carceres inmorari liceat / admotis
hincinde calcaribus príncipis mei Camerarii
ordinis huius augustissimi protectoris a quo
sors mea quantulacunq; est tota dependet: ne
aures uestras castigatissimas per longa exorsa
detineam aut superfluis demorer ambagibus
ea tātum delibabo & perstringam quibus emi
nentissimus doctor Augustinus quem tāto ap

paratu confessuq; honestissimo & annua lauda
tione ornatis dei & hominum dilectionem ac
memoriam nominis meruit sempiternam: Cui
rerum maximarum ponderi quoniā uires meæ
non sufficiunt: in hoc presertim clarissimorum
ingeniorum theatro: positis ut par est genibus
diuini numinis fauorem ac illud cœlestis man-
ne sacrarium implorabo dicens. Haue Maria:

p' nobis (gen.)

Tagastum erat in Aphrica oppidū ubi Augu-
stinus modicis parentibus patricio infidelī &
Monicha fidei catholicæ amantissima natus
est: qui diuina quadam sorte preditus obscuris-
tatem natalium proprio splendore illustrauit:
quod primuʒ nobilitatis genus appellauit Pla-
to: Hic præclaram futuræ sanctitatis & consu-
matissime doctrine indoleʒ a teneris annis pre-
seferens ardua quedam sibi proposuit: & ma-
gnomentis robore supra communes uires illi-
us ætatis subnixus ad utrancq; perfectionem fœ-
licitatemq; actiuam scilicet & contemplatiuam
ad quam nati sumus comparandam sese peni-
tus erexit: impellente necessariaq; suppeditan-
te patritio: ut tantæ spei filium uideret disertū
adiuuante insuper matre catholica quæ usitata
studia doctrinæ ad diuinam gratiam consequē

2

dā nōnihil p̄futura cernebat: q̄s inq̄t ipse in se
cūdo uolumē confessionū nō extollebat laudi
b̄ p̄m meū: q̄ ultra uires rei familiaris impē
deret filio quicquid etiam longe peregrinanti
studiorum causa opus ēset. multorum enim ci
uium longe opulentiorum nullum tale negoci
um pro liberis erat: Herculeo itaq̄ supercilios
spretis uoluptatum illecebris & iis omnibus in
quibus puerilis etas lasciuire solet: Mandauris
quod oppidum non lōge distat a Tagasto grā
maticen cæterasq; disciplinas quas liberales uo
cant summa ingenii prope diuini facilitate nul
lo pene docente sic arripiuit ut harum discipli
narum publicos professores facile superauerit:
& illas prius habuisse uideretur ipso teste qui
in quarto confessionum uolumine sic scribit:
Q uicquid de arte loquendi & disserendi quic
quid de dīmēsionibus figurarum & de musicis
numerisq; sine magna difficultate nullo hōim
tradente intellexi: scis tu deus meus quia & ce
leritas intelligendi & disputandi acumen do
num tuum est: sed non inde sacrificabam tibi:
itaque mihi non ad usum sed ad perniciem ma
gis ualebat: O fœlicem ingenii ubertatem, O
præclaras animi dotes: O fortunatum puerum
cui omne id quod humane conditioni optabi;

se est benigna parens natura copiose infudit:
Non aurum prosector non latos fundos non re-
gna non uestes attalicas: non ebur: non dimi-
diatos orbes ex ipso athlante petitos non diba-
sam purpuram triplici ue conchilio repetitam
non indos uniones uotis omnibus optare de-
bemus: sed ingenium quo Augustinus ad rex
humanarum diuinorumque cognitionem eu-
etus est: quos illius memoriae quae in benedi-
ctione est: grato animo pioque tribuit ecclesia
fidelium: quam ille agendo & docendo ex fau-
cibus luporum gregem dominicum uelana ra-
bie infestatium ut bonus pastor eripuit: & pro-
ouibus suis exemplo Christi animam ponere
nunquam recusauit: Ciceroni eloquentiae prin-
cipi Augustinum magna ex parte acceptum
nos Christiani referre debemus: Ipse namque
sic ait: Discebam libros eloquentiae in qua emi-
nere cupiebam peruereram in librum quendam
cuiusdam Ciceronis cuius linguam omnes fe-
re mirantur: liber ille ipsius exhortationem co-
tinet ad Philosophiam & uocatur Hortensi-
us: ille uero liber mutauit affectum meum &
ad te ipsum domine mutauit preces meas &
uota ac desideria mea fecit alia. Viluit mihi
omnis uana spes & immortalitatem sapientiae

concupiscebam æstu cordis incredibili & surge
re iam ceperam ut ad te redirem: non ergo ad
linguam referebam librum illum: neq; mihi lo
quitionem sed quod loquebatur persuaserat:
Sexdecim annos natus patre^z amisit: & ab odi
oso turpiq; lucro abhorrens generosus animus
in suo prius natali solo deinde apud Carthagi
nem: Romam: Mediolanumq; dicendi artem
adolescentes edocuit: docebam inquit in illis
annis artem Rhetoricā & uictoriosam loqua
citatem uictus cupiditate uendebam: Non ma
ioris questus gratia relicta carthagine Romā
se contulit: sed fama incorruptæ discipline alle
ctus: qua hæc inclyta urbs quæ omnis fere gen
tes & nationes a barbarie uindicatas excoluit:
plurimum censebatur: Cui Ouidianū illud in
primis conuenit: Dignus Roma locus quo de
us omnis eat: Mediolanensibus clarum Rhe
torem efflagitantibus a Symmacho urbis pre
fecto illuc diuina prouidentia missus est: oēm
philosophiam sic est amplexus ut illam condic
disse potius q; didicisse uideatur: dialecticen im
mo iter ad rerum maximarum cognitiōem ex
peditissimum ita calluit ut diuus ille Ambrosi
us Mediolanensis antistes & magnum id tem
poris ecclesiæ militantis columen deum preca
tus sit ut populum Christianū a dialectica Au

allegria Ag. lib. nob. d.

gustini quem adhuc error manicheorum detinens
nebat liberaret: qui deum alloquens in suis confessionibus sic ait: non erubui tunc profiteri hominibus blasphemias meas: & latrare aduersus te: Quid ergo mihi tunc proderat ingenium per illas doctrinas agile: ac nullo adminiculo humani magisterii tot nodosissimi libri enodati cum deformiter & sacrilega turpitudine in doctrina pietatis errarem: Monicha pro filio eruditissimo sed a manicheis seducto: profusis lachrymis precabatur altissimum: Qui tantæ matris preces non est aspernatus: misisti inquit manum tuam ex alto & de hac profunda caligine eruisti animam meam cum pro me ploraret ad te mea mater fidelis tua: magis quæ flent matres corpea funera: Videbat enim illa mortem meam ex fide & ex spiritu quem habebat ex te & exaudiisti eam domine: exaudiisti eam: nec despexisti lachrymas eius cum profluentes terram rigarent in omni loco orationis eius: Oueram matrem ac tanto pignore: summaq; laudatione dignissimam quæ ad summum bonum: reuocare filium nitebatur: filium quippe genuisse non satis est bonis parentibus nisi ad perfectam imaginem penitus effingat: Iam crebat Augustinus & uenenosus ille coluber uirus malignitatis suæ ac liuoris euomens: men-

6

tem iam sanam recordatione prioris uitæ ac iū
cunde cōsuetudinis inficere nītebatur: Sed nil
agis teterrima belua & inuida nil agis malleus
erit hic durissimus quo tuum caput tuorumq;
quibus impietatem & sacrilegum dogma per/
suasisti ut ad te raperes conteretur. Ligatus in/
quit eram non ferro alieno: sed mea ferrea uo/
luntate uelle meum tenebat inimicus : & inde
mihi catenam fecerat : & constrinxerat me.
Igitur inter eftus contrariorum affectuum po/
situs q; diu: q; diu cras: & cras: quare non modo
quare non hac hora finis turpitudinis meæ cū
lachrymis exclamauit tantæ pfecto molis erat
tantam ecclesiæ colunam erigere : ut Mantua
nus ille uates de Romanis orbi terrarum im/
peraturis acclamauit : Tantæ molis erat Ro/
nam condere gentem: Tum inqt in illa grandi
rixa iteroris dom^o meæ: quā fortiter excitaue
ram cum anima mea exclamo: Quid patimur
Q uid est hoc: surgunt indocti & cœlum rapi
unt: & nos cum doctrinis nostris: sine corde ec
ce ubi uolutamur in carne & sanguine: Tandē
maternis uotis & Ambrosii doctrina sanctitas
teq; suffragantibus christianæ religionis ueris/
tatē adeptus est: & discussio erroris nubilo quo
erat obductus manus Ambrosii fonte salubri
regeneratus : Alter Paulus magister ecclesiæ

Scotus

doctorq; gentium post conuersionem ac fidei
christianæ assertor & heretice prauitatis acerri
mus hostis factus est: in campo sacrarum scri
pturarū sic equos inflexit suos: ita lacertos un
diq; mouit: tantis uiribus athleta Christi hastā
uibravit in impios: Tam longa spatia ingenti
spiritu tanta contentione transmisit ut palmā
& triumphum facile reportauerit: Quid incre
dibilius inquit acutissimus ille doctor Scotus
in secunda questione prologi q; ut ad legem cō
trariam carni & sanguini doctores pauci, & ru
des: & pauperes: possent plurimos potentes ac
sapientes conuertere quod patet de multis sa
pientibus primo fidei rebellibus postea cōuer
sus ut de Paulo prius persecutore postea genti
um doctore & de Augustino prius per Manis
cheos seducto postea doctore catholico: Ma
stre apud ciuitatem Hostiensem summa carita
te sepulta quæ filii salutem ardens: illum in Ita
liam sequitā fuerat. Tres & triginta annos na
tus in Aphricam transmisit: & presbyter a Va
lerio Hipponeñsi Episcopo auctoratus summa
uigilātia & integritate uiam salutis populo re
seruauit uitā cum suis sectatoribus agēs ab apo
stolis iustitū ordiniq; sacratissimo quo pluri
mum ecclesia dei censemur: & fulget auspiciū
dedit: Tandem Hipponeñsis ecclesiæ rector ele

Etus talem egit Episcopum qualem Paulus uas
electionis descripslerat & perpetuum bellum in
dicens hereticis gregem sibi diuina prouiden/
tia delegatum uigilanti studio custodiuuit: & ue/
ri Pastoris baculo luporum rabiem longe sum/
motam penitus deterruist: Nil huius eminentis
simi doctoris omni uita iustius: Nil cōsilio pru/
dentius: nil animo in aduersis fortius: nil men/
sa citra simulationem uitæ seuerioris frugalius
dici potest: Ebrietas dicebat longe est a me mis/
fere beris domine ne appropinquet mihi in his
temptationibus positus Certo quotidie aduer/
sus concupiscentiam manducandi & bibendi
de illecebra odorum non satago nimis cum ab/
sunt non requiro: cum adsunt non respuo: pa/
ratus eis etiā semper carere: Nouerat certe vir
optimus & eruditissimus postremam iniusticiā
esse hominem malum bonū apparere: Quod
est a Platone scriptum diuinitus: nouerat etiā
in uinea domini se esse cultorem ut illam uepri
bus obductam non minus actionibus q̄ uerbis
excoleret: Ad salutem igitur gregis sibi crediti
anhelans: & uerbis ut decet Episcopum consen/
taneam uitam agens ecclesiæ non minus exem/
pli q̄ doctrina dies noctesq; p̄spiciebat ut om/
nes in eum tanquā sanctitatis exemplar & om/
nium uirtutum imaginem intuerentur: Noue/
postma /n/ /yti

epi
roftn. 7. fol. 11v
rat profecto dixisse dominum Vos estis sal ter-
ræ q̄ si sal euanuerit in quo salietur: & uos estis
lux mundi: non potest ciuitas abscondi supra
montem posita: neq; accendit quis lucernaz ut
ponat eam sub modio sed super candelabrum
ut luceat omnibus qui in domo sunt. Tanq; lu-
minaria in mundo inquit Hieronymus/lucere
debent Episcopi: ut ex ipsorum actuū lumine in
credulæ mentes errantium ignorantiae suæ te-
nebras deprehendant: & ut non solū uiuu sed
etiam uita functus ecclesiæ p̄spiceret claris mul-
tiplicibusq; monumentis: quæ recensere longū
esset posteritati consuluit: fontemq; uberrimū
reclusit: a quo tot riuuli quib; irrigata uiret ec-
clesia emanarunt: & diuinis de trinitate libris
de tribus personis & una substantia differens
sic copiose ueritatem aperuit: ut nil in tanta re-
tamq; sublimi & a sensibus remotissima non su-
perstitionis ingenii sed ueritati acquiescentib;
desideretur: Et omnes qui in curriculo sacrarū
litterarum doctrinæ nomen adepti sunt locos
graues & sublimes Augustino principi accep-
tos grato animo referunt. Hinc Magister ille
sententiarum pendet & reliqui quos breulta-
tis causa pretero: Tanta est huius eminentissi-
mi doctoris eruditio: ut is crassioris ingenii me-
rito habeatur: & ebetioris qui eius singularem

7

doctrinam auersatur & damnat: Antistites pro
fecto Græci præclara sapientia quondam sub/
nixi publice sanxerunt in sinodo apud Calces/
donem celebrata quod eorum monumenta te/
stantur: ut qui Aurelii Augustini scripta dam/
naret anathema esset: Laudatur moralis Philo/
sophiæ parens ille Socrates & merito quidem.
Laudatur diues ille Plauto cuius multiplicem
doctrinam suspexit antiquitas. Laudatur arti/
fex ille disciplinarum ac immense subtilitatis
Aristoteles quem naturæ interpretem nonnul/
li appellant: Laudatur Musa illa attica xeno/
phon & reliqui quos in multis foelix illa ætas
ut numina coluit: hos iusta laude nunquā frau/
dabo: sed illis longe Augustinum præponam:
Naturalis quippe cognitio philosophorum ad
salutem nullo modo sufficit: illam cum philoso/
phis & supernaturalem nescio quo fato: qua di/
uina prouidentia illis denegatam cumulatissi/
me habuit Augustinus: Varii philosophantiū
libri de re publica. Quid ad ciuitatem dei: in
qua sic Christianos instituit ut illos ad ueram
felicitatem perducat: finem nostrum esse ad
id regnum peruenire cuius nullus finis est inge/
niouse concludens: Duobus turn clarissimis lu/
minibus Hieronimo & Augustino fulxit ec/
clesia: Hieronimus plurium linguarum

att

sorbet

Ar les
xenophon

Aug
bus nunc

*anglum meum
eram f. 9. dicitur:*

noticia sacrarum scripturarum interpretatōne
multiplici doctrina & excellenti/necnon sum-
ma dicendi ubertate ac sanctissimis morib⁹ cla-
rus habetur & fuit: Quem Augustinus ætate
filius licet dignitate Pater ut Hieronymus in-
genue fatetur: & scribit uenerabatur imprimis
Cum quo certare indecorum sibi iam ducens
Hieronymus eum sic epistola monuit: Senem
latitantem in cellula lacestere desine: sin autem
tuam uis uel exercere uel ostentare doctrinam
quere iuuenes et disertos & nobiles qui possint
& audeant tecum congregari & in disputatione
sanctorum scripturarum iugum cum Episcopo
ducere: Ego quondam miles nunc ueteranus &
tuas & aliorum debo laudare uictorias: nō ip-
se rursus effeto corpore dimicare: Itaque sanct⁹
ille senex contemplationi deditus solitudinem
querebat & latitabat in cellulis: sed quanquam
Augustinus non minor Hieronymo in contem-
plationibus longe autem maior in actionibus
uidetur: Tamen perspicacissimo ingenio mori-
busque sanctissimis a me nō fiet iniuria: pari uer-
tice penetrasse cœlos affirmo: ut de clarissimis
priscæ philosophiæ luminibus Platone ac Xe-
nophonte Gellius censuit: Cæteri autem doc-
tores tam nostri q̄ externi Augustino ingenii
palmam tribuentes illum altius egredientē lō-

mer. my ad mof

Aut.

9

go interuallo uenerabundi sequuntur: De-
nique cum genserici Victor adalorum regis feritas in A-
phricam leuiret ac hippo regius arctissima bar-
barorum obsidione premeretur: Quos heresis
arriana infecerat deum precatus est Augusti-
nus ut ciuitatem illam hostili uallo circumda-
tam liberare dignuduceret aut si eius maiestati
aliter uideretur seruos suos ad eius uoluntatez
obeundam fortis efficeret: aut certe impenden-
tibus malis euer morte subtraheret: & huius uo-
ti compos factus septimum & septuagesimum
annum agens ne illius urbis direptionem uide-
ret Tertio mense obsidionis febre correptus/
pie ac sancte diem clausit extreum: & anima
illa sanctissima ad creatorem suu fœliciter euo-
lauit: ut eo ad quem tanto studio laboribus &
uigiliis anhelauerat frueretur: & hipporegius
tanti Pontificis sepulchro plus honestatus est/
quia regia quondam regum qui urbem illam cele-
brarunt: Vnde Syllius, & antiquis dilectus re-
gibus hippo: Cum igitur Augustinus supra co-
ditionem natalium facultatesque domesticas alti-
us sese erigens & calcata uoluptate arduum vir-
tutis iter ingressus id omne fuerit cumulatissi-
me consequutus ad quod homo nascitur & rei
publicæ Christianæ imprimis profuerit: & no-
minus agendo quia docendo edificarit ecclesiam

Ang obys lxxvii m

ut ille mandauit quem salutis nostræ auctorez
confitemur & colimus deo cui studiose milita/
uit: & hominibus quorum commodis pro uiri/
bus consuluit merito dilectus est: & eius memo/
ria in benedictione apud deum & homines iu/
re celebratur & uiget: cuius uestigiis insisten/
dum est illis qui Christi militiam auspicantur
& illos imitari exoptant quos non in umbracu/
lis nemorosæ quondam academiæ Plato: non
in lyceo Aristoteles: nō scurrilis ille Aristippus
non Epicurus in hortis oscitâs & uoluptatis ma/
gister ineptus: sed auctor salutis nostræ Chri/
stus instituit qui nobis primi parentis culpa er/
rantibus ad coelum iter ostendens æternæ uitæ
premia reserauit: & crucis uexillum erigens. cō/
tra mundi huius illecebras & fortunæ gladios
ut nobis exemplo esset fortissime dimicavit:
Quem ducem sequuti maiores nostri ad cele/
stes thesauros anhelantes mundi huius diuiti/
as magno animo contempserunt: non assenta/
tionibus: non ambitu: non prensationibussnō
arte: non largitionibus: non simulatōne magis/
tratus in ecclesia dei & prelaturas aucupaban/
tur: sed uocati a deo tanquam Aaron ad alioz/
curam non tanq ad aurî aucupium & rapinam
sed ad opus a diuinâ prouidentia delegatū ad
labores: ad ministerium: ad sollicitudines: ad

martyrium denique accedebant ut gregez do
mini^micum summa uigilantia custodirent ac res
promissam iusticiæ coronam acciperent: Maio
res inque nostri memores illius qui dixit: Exem/
plu meū dedi uobis ut quoadmodū ego facio
ita & uos faciatis. Religionum fundamenta ie
cerunt deo & hominibus dilecti: quibus in ui/
nea domini dies noctesque laborantibus illud cō
ueniebat in primis: Cor iusti meditatur sapien
tiam & lingua eius loquitur iusticiam: ac uita
functis in memoria æterna erit iustus. Nunc au
tem timendum est patres dicam quod sentio:
& dicam libere timendum est inque patres ne re/
ligiones quotquot sunt deceptiones appellen/
tur & pastoribus pecuniarum loculis per fas &
nefas comparatis auare incubantibus merito
dici possit. Mortui sunt diuites & in inferno se
pulti: deflexit enim ut uerbis Ciceronis utar Iā
non aliquantum sed multum de spatio: curricu
loque consuetudo maiorum: Anhelant quippe
inprudētes & indocti ad magistratus: qui sunt
ad alios non ad se: Ac uirum ostendunt ut est a
philosopho scriptum diuinitus & sic custodes
custodum indigēt: quo ut inquit Plato nil pos
set excogitari absurdius: Tales homines pon/
deri rerum nulla ex parte sufficentes in alto fo
lio caligant: & cecus cecum ducit ut ambo in fo

ut quis, de cypres

ueam cadant: Toto impetu clauum inuadunt
temerarii ut sutilis nauicula faxis ipsa facta nauis
fragio peat et penitus dissoluatur Auara celeno
uncis uugubibus raptura nūmos occupat prela-
turas: Immemor Gregorii sic monentis: Scire
debent prelati quod si peruersa unq; perpetrant
tot mortibus digni sunt quot ad subditos suos
pditionis exempla transmittunt: sardana palū
uiuentes & ab domini suo natī non gloriæ pu-
blica bona & Christi patrimonium rapiunt ut
protendere possint aqua līculū: & quod paupe-
ribus diuidendum esset abiiciant in palatum:
& uentre obeso buccisq; sagina tumentibus de-
continentia disputent: & ieunio: de quibus ita
queritur deus per Prophetam: Pastores demo-
liti sunt populum meum & pascebant semetip-
sos syllanas cesareaq; dictaturas immo tyran-
nides nulla nō arte sibi progāt hipochritæ tri-
stes aut plures annos habeāt ad rapinas: & sub
ouillo tegmine lupi rapaces coi peculio propri-
as locupletēt domos: O stultas religiosq; men-
tes: O pectora ceca: rem uilissimā pro aīx glo-
ria cōmutamus: obliti sumus dixisse dñm Vhe-
uobis diuitibus qui consolationem uestram
hic habetis: pater ille uester Augustinus Cuius
hodie celebritatem merito recolimus toxicum
esse animæ pecuniarum cupiditatem clamat

Ep̄ha

hipochritæ

Tuebit nos

pecu-
ta pi-
toxi-
mijne

3°) de dimis

Paulus

Hier.

margarita x.
dextra plura

no annis sufficeret

annis ubi gemitu

Ecclesiasticus ita cōcionatur: Si d̄ives fueris nō
 eris adelicto immunis. Paulus Thimothēū sic
 instituit: Qui uolunt diuites fieri incidūt in la-
 queos diaboli; facūdus ille senex Hieronymus
 Nepotianum sic alloquitur: obsecro itaq; te ac
 repetens iterum iterumq; monebo: ne officiū
 clericatus; genus antiquæ militiæ putes: idest
 ne lucra sæculi in christi queras militia: ne plus
 habeas q; cū clericus esse cepisti. Ignominia est
 omnium sacerdotum propriis studere diuītiis:
 quantis sudoribus hereditas cassa expetitur mi-
 nori labore pmissa Christi margarita emi po-
 terat. Discat inquit Prelatus se esse ex ore pro-
 pheticō nō tā ad imperādum q; ad fatigādum
 assumptum: discat opus esse sarculo nō sceptro
 pace non bello: uirga correctionis non gladio
 punitionis: Non annus profecto sufficeret si ta-
 lia maiorum nostrorum: tum gentilium: tum
 Christianorum documenta recensere perges-
 rem. Quapropter receptui iam canens ad
 me reuertar: Nouistis enim illa Patres sed hoc
 in morali Philosophia nō sufficit: nisi cognitōi
 & uerbis actio consentanea sequatur: ad quā
 uos currentes impello & hortor: Scitis Patres
 scitis quanta sit facta labes: quæ nota sit inusta
 religionib; eorum culpa qui pro eo certant
 & digladiantur: quod si ueri milites Christi;

ni essent: ut uid eri uolunt: penitus contemne-
rent: Iam non est qui faciat bonum: nō est usq;
ad unum: Hæc hæc est illa praua ætas atq; per-
uersa quam Hieremias diuino spiritu afflatus
notauit his uerbis / A maiore usq; ad minorem
omnes student auaritiæ: & a propheta usq; ad
sacerdotem omnes student deceptioni: his ma-
lis temporibus Virgilianum illud accommoda-
tur: En quo discordia ciues perduxit miserios:
En quis conseuimus agros: principum delyra-
mentis Italizæ quondam reginæ mundi uiscera
distrahuntur: Religio nostra sanctissima Chri-
stianorum culpa cōtemnitur: quæ undiq; squa-
lida & lachrymis perfusa genas ad uos clamat
patres: uos precatur: uos implorat: uos obtesta-
tur: uos reuocat dicens: Q uo quo fertis mea si-
gna uiri: Impendentem ceruicibus nostris ul-
tionez cernimus: Attamen cæco impetu in pre-
ceps ruentes strictum diuinæ iusticiæ gladium
non horremus: Optimam igitur uiuendi disci-
plinam a maioribus nostris traditam: sed mo-
rum culpa iam labantem confirmate Patres:
ne in filios diffidentiæ ac uipeream sobolem su-
perni numinis ira descendat: & malos male per-
dens aliis uineam suam locet agricolis: qui red-
dant ei fructum temporibus suis: & in medium
consulentes illius uestigiis insistatis: quem uos

bis patrem relicto mundo & eius mellito felle
ad optastis ne proverbiū illud uobis conueniat: Canis ad uomitum suum rediit: pergit le
to animo ut facitis columnæ fidei adherentes
Quæ magna ex parte fulcit ecclesiam: & posi
tis ad aratum dominicum manibus retro non
respiciatis ne inepti regnis cœlestibꝫ diuino iu
dicio videamini: ac sanctæ Matris memoriam
colite: Quæ prius uisceribus deinde spiritu tā
clarum sydus mundo produxit: excussis uitioribꝫ
sarcinis sic expediti uiuamus ut cuꝫ dīes nōster
aduenerit Augustini & Matris suffragio ad cœ
lestem patriam euolemus: qua ille nos dignet
cuius uexilla sequutus est Augustinus & est in
omne ævum benedictus: Amen.

Laus Deo Optimo: Maximoꝫ:

¶ Baptista Mant. Carmelita Theologus, ro-
gatu Petri Nieti Canonici Gienensis uiri pres-
stantiss. dum essent simul in pompa siue trium-
pho captiuorum Magmadedorum qui missi fue-
runt per Strenuissimos Hispanor. Reges Fer-
nandum & Helisabet ad Sum. Pont.

Quā bene Fernādo sociat̄ Helisabet. Ambo
Regia progenies: Hispani sanguinis ambo/
Ambobus regalis apex/par forma/par ætas/
Regales animi/latissima regna/deic̄
Vnus honos/eadem Sanctæ reuerentia legis/
Legitimo nati thalamo pulcherrima proles
Bella gerunt ambo/Mauros debellat uterq;
Et cum Rege uiro graditur Regina p hostes/
Vna fides/eadem pietas/clementia uestit
Vna duos/in corporibus mens una duabus:
Pergite fœlices Mauros numidasq; superbos
Hanibalis crudele genus/naſamonia regna
Littora cyrenes & longi flumina Nili
Perdite:& accepto xp̄i remeate sepulchro
Mittite captiuos Romam de finibus Euri
Occiduo ſicut nuper misitſis ab orbe:.